

1 Melyek a házasság felbontásának feltételei?

A házasság felbontásáról a bíróság dönt a házastársak egyike által benyújtott kereset alapján. Az eljárás során a bíróság megállapítja, hogy van-e jogalap a házasság felbontására, azaz a házasság megromlott-e, és ha igen, mi volt ennek az oka.

A házasság automatikusan megromlottnak minősül, ha legalább egy évig fennállt, a házastársak legalább hat hónapja külön élnek, és a másik házastárs támogatja a házasság felbontására irányuló keresetet. A bíróság nem vizsgálja meg a házasság megromlásának okait és felbontja a házasságot, ha megállapítja, hogy a felek egybehangzóan nyilatkoznak a házasság megromlásáról, továbbá a házasság felbontására irányuló szándékuk valódi, emellett benyújtják a következőket:

a házasság felbontását követő időszak vonatkozásában a teljes cselekvőképességgel nem rendelkező kiskorú gyermek feletti felügyeleti jogokról és a láthatási jogról szóló megállapodást jóváhagyó jogerős bírósági határozatot; továbbá

a pénzügyekről, a közös lakóhellyel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről, valamint a házasság felbontását követő időszakra szóló tartási kötelezettségről rendelkező írásbeli megállapodás, a házastársak hivatalosan hitelesített aláírásával.

Ha a házastársaknak kiskorú gyermeke van, a bíróság nem bontja fel a házasságot, ha a házasság felbontása különleges okból (pl. fizikai vagy szellemi fogyatékos) a gyermek érdekeivel ellentétes lenne. A bíróság nem bontja fel a házasságot, amíg nem születik jogerős bírósági határozat a kiskorú gyermek házasság felbontását követő időszakra szóló felügyeletéről és a láthatási jogokról.

Ha az a házastárs, aki nem elsődlegesen felelős a házasság házastársi kötelezettségek megszegése miatti megromlásáért, nem ért egyet a házasság felbontása iránti kérelemmel, és a házasság felbontása e fél számára jelentős sérelmet okozna, a bíróság elutasítja a házasság felbontására irányuló keresetet, feltéve, hogy rendkívüli körülmények arra utalnak, hogy a házasságot fenn kell tartani. Ugyanakkor amennyiben a házastársak nem éltek együtt legalább három évig, a bíróság felbontja a házasságot, ha az megromlott.

2 Melyek a házasság felbontásának jogalapjai?

A házasság felbontásának jogalapja az, hogy a házasság alapjaiban, tartósan és helyrehozhatatlanul megromlott, mely esetben nem várható el, hogy a házastársak képesek legyenek újra együtt élni.

3 Melyek a házasság felbontásának jogkövetkezményei

3.1 a házasfelek közötti személyi jogi viszonyra (pl. a vezetéknevre) vonatkozóan?

Az a házastárs, aki felvette a másik házasság felbontásáról szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül értesítheti a nyilvántartó hivatalt arról, hogy vissza kíván térni előző nevéhez, illetőleg a továbbiakban nem kívánja eredeti vezetéknevéhez csatolni a másik házasság vezetéknevét.

3.2 a házasfelek vagyonának megosztására vonatkozóan?

A házasság felbontásakor a házastársak közös tulajdonát meg kell szüntetni.

Ha a közös tulajdon felszámolják, az megsemmisült vagy terjedelmében csökkent, a korábbi közös jogokat és kötelezettségeket egyezséggel szüntetik meg. Ezt az egyezséget írásban kell megkötöni, ha az a házasság során jött létre, vagy ha az egyezség tárgya olyan dolog, amely esetében a tulajdon átruházásáról szóló szerződést írásba kell foglalni. Ha a házastársak nem jutnak egyezsége a közös tulajdon tárgyában, az egyik házasság felbontásának indítványa alapján a bíróság hozza létre az egyezséget. A közös tulajdonnal kapcsolatos egyezség kialakítása során a bíróság abból a vélelemből indul ki, hogy a házastársak a közös tulajdonba tartozó dolgok felett egyenlő tulajdoni hányaddal rendelkeznek. Bármelyik házastárs kérheti a közös tulajdonhoz való hozzájárulásának visszafizetését, és köteles az ő kizárólagos tulajdonában álló vagyontárgyakra a közös tulajdonból fordított összegek visszafizetésére. Az egyezség kialakítása során elsősorban az eltartott gyermekek szükségleteinek kielégítését, a családról (különösen a gyermekekről és a közös otthonról) való gondoskodásának módját, továbbá a közös tulajdonba tartozó vagyontárgyak megszerzéséhez és azok értékének megőrzéséhez való hozzájárulást veszik figyelembe.

Amennyiben a házasság felbontását követő három éven belül nem születik egyezség, vagy nem kérelmezik az egyezség bíróság általi létrehozását, úgy kell tekinteni, hogy az ingó vagyontárgyak annak a személynek a tulajdonát képezik, aki azokat saját, a családja vagy a háztartása szükségleteire kizárólagosan használja. Az egyéb ingó vagyontárgyakat és ingatlanokat közös tulajdonnak kell tekinteni, amelyekben a tulajdonostársak egyenlő tulajdoni hányaddal rendelkeznek; ugyanez érvényes az egyéb tulajdonjogokra, követelésekre és tartozásokra.

3.3 a házasfelek kiskorú gyermekeire vonatkozóan?

Mielőtt a bíróság felbontja a korlátozottan cselekvőképes kiskorú gyermekek szüleinek házasságát, a házasság felbontását követő időszakra nézve meghatározza a házasfelek gyermekükkel szembeni jogait és kötelezettségeit. A bíróság egyebek mellett kijelöli azt a házasságot, aki a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorolja, és előírja, hogy milyen módon járulnak hozzá a szülők a gyermek tartásához.

3.4 a másik házasság felbontásának fennálló tartásdíj-fizetési kötelezettsége vonatkozóan?

A házastársnak a házasság felbontását követően is kötelezettsége, hogy korábbi házastársát eltartsa, ha az nem képes saját magát eltartani, amennyiben ennek oka a házasságban keresendő, vagy azzal függ össze. A tartásdíj meghatározásakor különösen a házasságból származó gyermekeknek a házasság felbontása idején fennálló életkorát és egészségi állapotát, valamint tartásuk megszűnésének időpontját veszik figyelembe. Ha a házaspár nem tud megegyezni a tartásdíj összegében, a döntést bármelyikük indítványa alapján a bíróság hozza meg. A tartásdíj fizetendő egy összegben vagy részletekben. Amennyiben a házastársak vagy volt házastársak nem állapodnak meg a tartásdíjban, a tartásdíjat – legfeljebb a házasság felbontását követő három évre – a bíróság állapítja meg azon házastárs indítványa alapján, aki nem elsődlegesen felelős a házasság megromlásáért, és aki a házasság felbontásának következményeként jelentős hátrányt szenvedett.

A tartásdíjra való jogosultság megszűnik, ha az arra jogosult házastárs új házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít.

4 Mit jelent a gyakorlatban a „különválás” jogi fogalma?

A Cseh Köztársaságban nem létezik a különválás jogintézménye.

5 Melyek a különválás feltételei?

Lásd a 4. kérdést.

6 Melyek a különválás jogkövetkezményei?

Lásd a 4. kérdést.

7 Mit jelent a gyakorlatban a „házasság érvénytelenítésének” jogi fogalma?

A bíróság kereset nélkül is érvényteleníti a házasságot, ha az olyan férfi és nő között jött létre, akik már házasok voltak, vagy ha azt olyan személlyel kötötték, aki korábban regisztrált élettársi kapcsolatot vagy külföldön ehhez hasonló kapcsolatot létesített, és ez a házasság, élettársi vagy hasonló kapcsolat még fennáll, vagy ha a házasság egyenesági rokonok, testvérek, vagy örökbefogadás útján rokoni kapcsolatba kerülő személyek között jött létre.

A bíróság a házastársak egyikének keresete alapján érvényteleníti a házasságot, ha a házastárs házasságba való beleegyezését erőszakot vagy az azzal való fenyegetést is tartalmazó kényszerrel szereztek meg, vagy ha a házastárs házasságba való beleegyezése – a másik házastárs személyazonosságát vagy a megállapodás házassági jellegét érintő – tévedés következménye. A keresetet azon legkorábbi naptól számított egy éven belül kell benyújtani, amelyen a házastárs a körülmények fényében a benyújtásra képes lehetett, vagy amelyik napon értesült a valós helyzetről. A bíróság érvényteleníti a házasságot olyan személy kérelmére, akinek ehhez jogos érdeke fűződik, ha a házasságot jogi akadály – pl. a házasságkötéshez szükséges életkor be nem töltése vagy cselekvőképzetlenség – ellenére kötötték meg (a korlátozott cselekvőképességre ez nem alkalmazandó).

A házasság érvénytelen, ha legalább az egyik házasulni kívánó személy esetében nem teljesülnek a házasságba való beleegyezést, a házasságkötési formákat érintő vagy azzal összefüggő kötelező feltételek.

8 Melyek a házasság érvénytelenítésének feltételei?

Lásd a 7. kérdést.

9 Melyek a házasság érvénytelenítésének jogkövetkezményei?

Az érvénytelennek nyilvánított házasságot a házasságkötés időpontjától kezdődően (*ex tunc*) úgy kell tekinteni, mintha soha nem állt volna fenn. Ugyanakkor érvényesnek kell tekinteni addig, amíg a bíróság érvénytelennek nem nyilvánítja. A házasság felbontására vonatkozó rendelkezések irányadók a házasság érvénytelenítését követő időszakban a házastársaknak a gyermekeikkel és tulajdonukkal kapcsolatos jogaira és kötelezettségeire. A házasság érvénytelenítése azzal is jár, hogy az állítólagos házastársak által a vezetéknevük vonatkozásában tett bármely nyilatkozat érvénytelen. A továbbiakban mindkét házastárs visszatér eredeti vezetéknevének használatához, és egyikük sem jogosult vezetékneve megválasztására. A házasság érvénytelenítését követően a gyermekek vezetékneve nem változik. Az anya házastársára vonatkozó apasági vélelem a házasság érvénytelenítése után is fennmarad.

10 Létezik-e alternatív, bíróságon kívüli mód a házasság felbontásával kapcsolatos kérdések rendezésére?

Különböző családjogi, házassági és a személyes kapcsolatokkal foglalkozó tanácsadó szolgálatok működnek. Egy másik lehetőség a közvetítés. További információ elérhető a Cseh Köztársaság Közvetítői Egyesületének és a Cseh Köztársaság Házassági és Családi Tanácsadói Egyesületének honlapján – a hivatkozásokat lásd alább. Ugyanakkor a házasság felbontás útján történő megszüntetésére csak a bíróság jogerős bontóítélete alapján kerülhet sor.

11 Hol nyújtsam be a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése iránti kérelmemet? Milyen formai követelményeket kell betartanom, és milyen iratokat kell csatolnom a kérelemhez?

A házasság felbontására vagy érvénytelenítésére irányuló eljárás megindítása iránti keresetet a házastársaknak a Cseh Köztársaság területén lévő utolsó közös lakóhelye szerinti kerületi bírósághoz kell benyújtani, ha legalább az egyik házastárs állandó lakóhelye jelenleg is a bíróság illetékességi területén található. Amennyiben ilyen bíróság nincs, az alperes tekintetében illetékes rendes bíróság, ilyen bíróság hiányában pedig a felperes tekintetében illetékes rendes bíróság jár el. Természetes személy tekintetében illetékes rendes bíróság az a kerületi bíróság, amelynek illetékességi területén a személy lakóhellyel rendelkezik, lakóhely hiányában pedig az a bíróság, amelynek kerületében tartózkodik. Lakóhely alatt az a hely értendő, ahol a személy állandó tartózkodás céljával lakik (több ilyen hely is létezhet, amely esetben rendes bírósággként szóba jöhet minden, e helyek szerint illetékes bíróság). További információért lásd a bíróságok illetékességére vonatkozó tájékoztatást.

A keresetet írásban kell benyújtani, és abban egyértelműen fel kell tüntetni, hogy azt melyik bíróságnak címezik, ki a benyújtó és kik a felek (teljes név, vezetéknev, születési azonosító szám vagy a születés ideje, az állandó lakóhely címe vagy postacím), melyik házasságra vonatkozik (mikor kötötték a házasságot és milyen körülmények között, hogyan romlott meg a házasság, és milyen okok vezettek a megromláshoz). A keresetet alá kell írni és keltezéssel kell ellátni. Olyan kereset esetében, amikor mindkét fél beleegyezik a házasság felbontásába, a keresetet mindkét házastársnak alá kell írnia. A keresetben állított tényeket okirati bizonyítékokkal kell alátámasztani.

12 Igénybe vehetek-e költségmentességet az eljárás költségeinek fedezésére?

A házassági bontóperben, valamint a házasság érvénytelenítése, illetőleg érvényességének megállapítása iránt indított eljárásban részt vevő felek általában nem jogosultak az eljárás költségeivel kapcsolatos térítésre. Ha az ügy körülményei vagy a felek helyzete indokolja, a bíróság teljes vagy részleges költségtérítést ítélhet meg. A bírói tanács elnöke kérelemre teljes vagy részleges felmentést adhat a felek részére a bírósági költségek megfizetése alól, amennyiben a fél helyzete ezt indokolja, továbbá feltéve, hogy nem önkényes vagy nyilvánvalóan megalapozatlan kérelemről vagy valamely jog akadályozásáról van szó. Ha a peres fél érdekeinek védelmében szükséges, a fél kérheti a bíróságtól jogi tanácsadó (ügyvéd) kirendelését. A bíróság az eljárás megindítása előtt is kirendelhet jogi tanácsadót, de a félnek meg kell felelnie az illetékmentesség feltételeinek. A félnek bizonyítékot kell szolgáltatnia a bíróság számára szociális helyzetéről és jövedelméről.

Ha az ügyvédekről szóló törvényi követelményei teljesülnek, a Cseh Ügyvédi Kamarához is benyújtható kérelem ingyenes vagy csökkentett díj ellenében igénybe vehető jogi tanácsadói segítség iránt.

13 Van-e lehetőség fellebbezésre a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában hozott határozat ellen?

A házasság felbontásáról vagy érvénytelenítéséről szóló határozat ellen az írásbeli bírósági határozat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül lehet fellebbezni. A fellebbezést írásban kell benyújtani ahhoz a bírósághoz, amelynek határozata ellen fellebbeznek. Ha az eredeti határozatot helyesbítő határozat születik, a fellebbezési határidő a helyesbítő határozat hatálybalépésekor újratekintődik. A fellebbezés akkor is időben benyújtottnak minősül, ha a tizenöt napos határidő lejártát követően érkezik be, feltéve, hogy a fellebbező fél a bíróság által a fellebbezés vonatkozásában adott helytelen utasítások alapján járt el. A fellebbezés nem fogadható be, ha a házasság felbontását a felek közösen kérték.

14 Mit kell tennem, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozatot szeretnék-e tagállamban elismertetni?

Ha egy másik uniós tagállamban (Dániát kivéve) kiadott határozat nem tartozik a 2201/2003/EK tanácsi rendelet (Brüsszel IIa. rendelet) időbeli hatálya alá, a határozatot minden külön eljárás nélkül elismerik. A nyilvántartó hivatal egyszerűen tudomásul veszi a határozatot, és automatikusan új bejegyzést tesz a megfelelő nyilvántartásba az előírt dokumentumok benyújtását követően; ilyen dokumentum például a másik uniós tagállam bíróságának a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése tárgyában hozott jogerős határozata, vagy annak hiteles másolata cseh nyelvű hivatalos fordítással, valamint a Brüsszel IIa. rendelet 39. cikkében (vagy a Brüsszel IIa. rendelet 33. cikkében) említett igazolás. A házasság felbontásának, a különválásnak vagy a házasság érvénytelenítésének tárgyában határozatot hozó bíróság igazolást állít ki az eljárás feleinek kérelmére. Ezen igazolás benyújtásával kapcsolatos követelménytől el lehet tekinteni, ha az igazolásban egyébként feltüntetendő tények szerepelnek magában a határozatban vagy bármely más benyújtott dokumentumban (pl. ha a benyújtott határozatot jogerősítő záradékkal látják el).

Ugyanakkor valamely érdekelt fél az illetékes kerületi bíróságnál kezdeményezheti az ítélet elismerését vagy elismerésének megtagadását, például ha tisztázni kell, hogy a házasság fennáll-e vagy sem (a Brüsszel IIa. rendelet 21. cikkének (3) bekezdése). Ez ugyanakkor az érdekelt fél joga és nem kötelezettsége; az ilyen típusú bírósági határozatra általában nincs szükség a szokásos nyilvántartásba vételhez.

Ha a **határozatot egy másik uniós tagállamban 2004. május 1-jét megelőzően hozták meg, és a peres felek legalább egyike a Cseh Köztársaság állampolgára**, a házassági ügyekben hozott határozatokat a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának külön határozatával ismerik el. A jogerősítő záradékkal ellátott külföldi határozatokat vagy az egyéb szükséges dokumentumokat (pl. házassági anyakönyvi kivonat) be kell nyújtani a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bíróságához, cseh nyelvű hivatalos fordítással és a szükséges felülhitelesítéssel (apostille) együtt, hacsak nemzetközi szerződés ettől eltérő rendelkezéseket nem állapít meg. Ezekről az eljárásokról további információk találhatóak a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának honlapján – lásd az alábbi linket.

A Cseh Köztársaságra kötelező bizonyos **kétoldalú jogsegélyegyezmények** (Szlovákiával, Magyarországgal és Lengyelországgal kötött megállapodások) tartalmaznak rendelkezéseket a másik fél hatósága által kiadott, nem tulajdonjogi tárgyú határozatok elismeréséről (ideértve a házasság felbontását, a különélést vagy a házasság érvénytelenítését érintő határozatokat); ezeket a Cseh Köztársaságban külön eljárás nélkül ismerik el, és azt a nyilvántartó hivatal pusztán tudomásul veszi. Ezekben az esetekben a nyilvántartó hivatal új bejegyzést tesz a nyilvántartásba, miután benyújtották a jogerősítő záradékkal ellátott külföldi határozatot, valamint annak cseh nyelvű hivatalos fordítását a szükséges felülhitelesítéssel (apostille) együtt, hacsak nemzetközi szerződés ettől eltérő rendelkezéseket nem állapít meg. A fent ismertetett eljárás nyilvánvalóan kizárólag azokra az esetekre vonatkozik, amikor a határozatot 2004. május 1. előtt hozták meg. Egyéb esetben a Brüsszel IIa. rendeletet kell alkalmazni (lásd fent).

A Cseh Köztársaság szerződő fele a **házasság felbontásának és a különválásnak az elismeréséről** szóló, 1970. június 1-jei hágai egyezménynek. Amennyiben a határozat megfelel az ezen egyezményben leírt feltételeknek, a Cseh Köztársaságban alkalmazott gyakorlat szerint nem kell külön eljárást indítani a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bíróságán az elismerés tárgyában, feltéve, hogy a határozat 1976. július 11-ét követően lépett hatályba (a hágai egyezmény ettől a naptól alkalmazandó a Cseh Köztársaságban). A jogerősítő záradékkal ellátott külföldi határozatot a nyilvántartó hivatalhoz kell benyújtani cseh nyelvű hivatalos fordítással és a szükséges felülhitelesítéssel (apostille) együtt, hacsak nemzetközi szerződés ettől eltérő rendelkezéseket nem állapít meg.

15 Melyik bírósághoz kell fordulnom, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozat elismerését szeretném kifogásolni? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A határozatot a Brüsszel IIa. rendelet 22. cikkében meghatározott okokból lehet megtámadni. Ilyen esetben a kérelmet az illetékes kerületi bírósághoz kell benyújtani, amely azon természetes személy tekintetében illetékes rendes bíróság, aki ellen a kereset irányul.

A határozat nyilvántartó hivatal általi, valamely kétoldalú egyezmény vagy a házasság felbontásának és a különválásnak az elismeréséről szóló (1970. július 1-jei hágai) egyezmény szerinti elismerése közigazgatási eljárásban akadályozható meg, és közigazgatási eljárás keretében további lehetőség van fellebbezésre az illetékes regionális bíróság előtt.

A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bírósága általi elismerés ellen nem lehet fellebbezni.

16 Mely jogszabályokat alkalmazza a bíróság olyan házastársak közötti bontóperben, akik nem ebben a tagállamban élnek, vagy akiknek állampolgársága különböző?

A házasság felbontással történő megszüntetésére a Cseh Köztársaságban azon ország joga alkalmazandó, amelynek a házaspár a bontóper megindításának időpontjában állampolgárai voltak. Ha a felek különböző országok állampolgárai, a házasság felbontással történő megszüntetésére azon ország joga alkalmazandó, amelyben mindkét fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy ha nincs ilyen, akkor a Cseh Köztársaság joga. Amennyiben a házasság felbontására olyan külföldi jog lenne irányadó, amely nem – vagy csak rendkívüli körülmények fennállása esetén – teszi lehetővé a házasság felbontás útján történő megszüntetését, és legalább a házastársak egyike a Cseh Köztársaság állampolgára vagy legalább egyikük ott rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, a cseh jogot kell alkalmazni.

Kapcsolódó hivatkozások

[A Cseh Köztársaság Közvetítói Egyesülete](#)

[A Cseh Köztársaság Házassági és Családi Tanácsadói Egyesülete](#)

[A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bírósága – külföldi határozatok elismerése](#)

Utolsó frissítés: 17/09/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.